

A tapolcai választás tétje

Fennáll a veszélye annak, hogy a hatalom elfelejti, kinek mit köszönhetett

FRICZ TAMÁS

Hogy megértjük, mi is ez a tét, egy kicsit távolabbról kell kezdenünk. Miről is szolt a rendszerváltás? Miről szolt az elmúlt huszonöt év? Nem másról, mint hogy megszabaduljunk a kádári diktatúrától, s demokráciát, piacgazdaságot, jólétet valósítsunk meg Magyarországon. A rendszerváltás tehát lényegét tekintve antikommunista irányultságú folyamat volt, s rendszerváltó pártoknak azok minősülhettek, amelyek a diktatúrát személyükben képviselő posztkommunista erőket, pártokat, politikusokat és kormányokat le akarták győzni, háttérbe akarták szorítani. Az igazi tét tehát az elmúlt huszonöt évben a posztkommunizmus háttérbe szorítása volt, s lássuk be, hogy a posztsovjét térség országai közül talán éppen Magyarországon zajlott le a leggyőzelemesebben ez a folyamat, mert éppen a mi kommunisztáink voltak a legravasabbak és legügyesebbek a térség kommunisztái közül, hiszen már évekkal a rendszerváltás előtt elkezdtek előkészíteni hatalmuk, befolyásuk, gazdasági, titkosszolgálati, médiakapcsolataik és hálózataik átmentését. Ebben olyan sikeresek voltak, mint a régióban senki sem. Amíg *Erich Honecker*, *Todor Zsivkov* vagy *Gustáv Husák* csak bambán bámultak maguk elé és nem értették, mi történik velük, addig a mi kommunisztáink *Grósszal*, *Bereczzel*, *Fejtivel*, *Horn Gyulával*, *Kovács Lászlóval*, *Lendvai Ildikóval* és a többiekkel 1989–1990-re mindent előkészítettek a hatalomátmentéshez – hogy a mai szójárásukkal éljek, megcsinálták „okosba” a rendszerváltást.

Ezért az antikommunista pártoknak elhúzódozó és kőkemény meccseket kellett lefolytatniuk a hatalom átvételéért. Ráadásul az MSZP mellé álltak az SZDSZ-es ultraliberális világpolgárok is, megtagadva valahai antikommunizmusukat. Az Antall-kormány ebben a küzdelemben kulcsfontosságú szerepet kapott, ám nem élt a lehetőséggel és elpackázta a rendszerváltást. Ma már szerencsére pontosan tudhatjuk *Kahler Frigyesnek*, a kitűnő alkotmányjogásznak, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum kutatójának egy nemrég megjelent könyvéből (Az igazság Canossa-járása, Antológia, 2014), hogy Horn Gyula, az MSZP és *Antall József* között lényegében véve alku kötött arról, hogy Magyarországon nem lesz semmiféle lusztráció és történelmi igazságtétel. Nem lesz eliticsere és nem fogják kiszorítani a közéletből a volt kommunista politikusokat, mint például az Csehországban, a balti államokban és máshol is történt. Úgy tűnik ma már nem vagy Antall József fogott ember volt, s úgy tűnik, hogy az MSZP, Horn Gyula, Antall József, illetve *Sólyom László* jó magyar szokás szerint „lemutyizták” a rendszerváltást.

Ehhez képest a Fidesznek szerencsére soha semmit nem kellett lemutyiznia, mert nem kötődött a volt pártállami rendszerhez. Kezdetől következetesen harcolt a kommunizmus és a posztkommunizmus ellen, ebben semmilyen kompromisszumot nem kötött, s végül, a KDNP-vel szövetségben, megmaradt demokrata, antikommunista szereplőnek a magyar politikai palettán. A Fidesz 1998 és 2002 között egyszer már hatalomra került, ám az az első négy év még magán hordozta a fiatalaságból és naivitásból eredő hibákat. Nem számoltak az a, hogy a magyar valóságból, a médiából, a titkosszolgálatokból, a gazdasági életből még korántsem tűnt el a posztkommunista hálózat, s hogy ez a hálózat, ahogyan lehetősége lesz rá, „visszavág”, s az első adandó alkalommal visszazserzi a felszínen elvesztett hatalmát. Így történt ez 2002-ben.

Az igazi fordulat 2010: a Fidesz–KDNP-pártszövetség ezúttal már úgy került kormányra, hogy tisztában volt vele, még egyszer nem követheti el azokat a hibákat, amelyeket az első kormányzati

ciklusban. A 2010 és 2014 közötti időszak igazi tétje a még létező posztkommunista hálózat megtörése, szétverése volt, s közben a posztkomcsik által okozott gazdasági, erkölcsi és társadalmi károk orvoslása, az ország talpra állítása. Nos, mindez megtörtént 2010 és 2014 között, s mindennek következtében a Fidesz–KDNP látványos sikert aratott a tavalyi választási évben: mint Lúdas Matyi, háromszor verte meg a posztkommunista, baloldali és ábaloldali, álliberális erőket, s *Orbán Viktor* harmadszor alakíthatott kormányt.

Mit jelentett mindez? Azt, hogy 2014-ben bekövetkezett a történelmi fordulat, a posztkommunizmus végleg szétesett, s ezáltal befejeződött a rendszerváltás végtelenül hosszú nyúló folyamata Magyarországon. Az új, demokratikus korszak jellemzője, hogy a Fidesz–KDNP mint néppárt, nagy, átfogó, centrális hatalomhoz jutott a magyar politikai térben, baloldali ellenfelei pedig romokban hevernek. Ez óriási felelősség és óriási kihívás. Emlékeztet arra, amellyel 1875-től a *Tisza Kálmán* által vezetett Szabadelvű Párt, majd a két háború között az Egységes Párt szembenézett. Ezeknek a pártoknak is voltak ugyan ellenzékei, ám valóságos kormányzó erőt, valóságos nemzetformáló politikai erőt mégis csak egyedül ők képviseltek. A Fidesz elérte azt, hogy e nagy történelmi kormányzó pártok nyomdokaiba lépjen.

Ez a feladat nem könnyű. Egy ilyen nagy politikai hatalmi centrum hajlamossá válhat arra, hogy elkényelmesedjen, hogy minden kérdésben csalahatatlannak és omnipotensnek képzelje magát. Egy ilyen nagy, komoly politikai ellenfél nélküli hatalmi centrumon belül óhatatlanul megjelennek különféle irányzatok, generációs elkülönülések, egyéni ambíciók, s természetesen megjelenik a korrupció is. Fennáll a veszélye annak is, hogy egy ekkora hatalom elfelejtse, kinek mit köszönhetett, s nekik ezt valóban elfelejti megköszönni. Fennáll a veszélye annak is, hogy az a szoros kapcsolat, amely ellenzékben még megvolt párt és annak hűséges választói között, hatalomra kerülve meggyengül, kiüresedik – s nem feltétlenül a választói bázis hibájából. Egy ilyen nagy hatalmi centrumon belül az is fontos, hogy a politikusi generációk között megmaradjon a természetes együttműködés, mert ha ez megbomlik, az eredeti célok és értékek is elveszhetnek szem elől. Alapvető, hogy a korukat tekintve mai fiatal demokraták ne tévesszék szem elől egy pillanatra sem a 20-25 évvel ezelőtti, akkori fiatal demokraták hitét, céljait és álmaikat, mindazt, amiért érdemes volt akkor, s érdemes ma is lelkesedni.

A harmadik Orbán-kormánynak már nem valaminek a legyőzésével, hanem valaminek a felépítésével kell foglalkoznia. Egy új, demokratikus, szabad, független, polgári Magyarország felépítésén. A két korszak – a 2014 előtti és utáni – közötti folytonosságot a közösen vállalt értékek adják, amiért érdemes élni, politizálni, kormányozni, képviselővé válni. S itt kiemelném a számomra a legfontosabbat, a tiszta erkölcsöt, a hűséget (latinul, fonetikusán: fidesz) fontosságát. Mert kiemelkedően fontos, hogy akikre számított a Fidesz a posztkommunizmus elleni küzdelemben, a harcban, azokra akkor is számíton, amikor már építkezni kell; most sem a hatalom ridegfejű technikusai és pragmatikusai fogják ennek a pártnak és kormánynak az erkölcsi erejét adni, hanem azok, akik politikai termékek helyett emberekben, értékekben, hitekben, egymás iránti hűségben gondolkodnak. *Wittgenstein* szerint az erkölcsnek a világ feltételévé kell válnia, mert erkölcs és etika nélkül az emberi lét egész egyszerűen értelmetlenné válik.

Mindehhez bölcsesség kell, mégpedig az a bölcsesség, amely *Deák Ferencet* is jellemezte, aki – hogy visszakanyarodjunk a vasárnap történet tapolcai választáshoz – egyébként éppen erről a tájról, Sümegről került be a képviselőházba 1848-ban.

TOMPOS ÁDÁM

Kramy István informatikus elhatározta, hogy nőnapra meglepi barátnőjét egy kis édességgel. Egy darabig vacillált a boltban, nem tudta eldönteni, hogy az olcsóbb, de nagyobb kisorsrelésű nügátos bombont vegye, vagy a kicsit többbe kerülő, kézzel készített, diónyi méretű, étcsokoládés konyakos meggyet vigye. Végül az utóbbi mellett döntött.

A vándorló bombon

Szerette a lányt, nagyon. Viszont a lány – Ebai Rita, aki annál a cégnél volt marketinges, ahol Kramy István dolgozott informatikusként – nem szerette az étcsokoládét, nagyon nem. Már akkor tudta, hogy a jövő héten a kolléganőjének, Szuhai Rékának fogja odaadni születésnapjára a bombont, amikor örömet színlelvé megölelte Kramy Istvánt. Szuhai Réka meghatódott a kedvességétől, de nem árulta el Ebai Ritának, ahogy egyébként az egész marketingosztálynak sem, hogy egy hónapja fogyókúrázni kezdett, úgyhogy ilyen kísértő ajándékokat, mint a konyakos meggy, nem fogadhat el. Mellesleg rengeteg édességet kapott még, de azok csak olcsó nügátos bombonok voltak, úgyhogy szemrebbenés nélkül dobta ki őket a kukába.

A kézzel formázott konyakos meggy viszont a gyengéje volt a fogyni vágyó Szuhai Rékának, azt nem volt szíve a szemébe tenni. Kapóra jött neki unokaöccse, Marton Krisztián általános iskolai balagása: fogott hát egy borítékot, csúsztatott bele egy tüzerezest, majd egy előre megkötött, gemkapcsosított, aranyszínű selyemmasnival a bordó doboz hátuljára kötötte. Egész elegáns lett, gondolta.

Marton Krisztián nagymamájának, a nyugalmazott bérszámfejtő Pusch Katalinnak, mindenki Katus néniének azonban nem ez jutott az eszébe. Mikor meglátta a konyak szót az unokájának

szánt dobozon, azonnal kitépte a bombont Szuhai Réka kezéből, feltette az olvasószemüvegét és elkezdte vizsgálni az ajándékot. Meg is találta a keresett feliratot („A termék alkoholt tartalmaz”), amitől arca olyan piros lett, mint a blúzán a rózsák. „Kisorúnak alkoholt hozni. Hát szép, mondhatom.” Ennyit mondott csak, és Szuhai Réka pontosan tudta, hogy ő aznap este már nem fog Katus néniel beszélgetni.

Jó egy hónapig állt Katus néni kulcsra zárható éjjeliszekrényében a bombon, amikor végre kikertült onnan. Ez a Pusch család fekete bárányának, a kártyázó, italozó Lászlónak, a leszálekkolt taxifőnöknek volt tulajdonítható. Amikor megjelent, megettették, megittatták, néha még ruhát és apróbb ajándékokat is adtak neki, csak hogy megszabaduljanak tőle és megnyugtassák a lelkiismeretüket, hogy ők bizony megpróbálták szegény jó Lacit a helyes útra terelni, és a Pusch családban itt mindig, mindenki szétárt kézzel beszélt tovább, mintha csak betanították volna nekik a koreográfiát: hát akarata ellenére senkit nem lehet megmenteni.

Pusch Laci persze szívesen megmentette a konyakos meggytől Marton Krisztián lelkét. Hazavitte a bombont elhasznált levegőtől albérlétebe, a kulcsával együtt rádobta a mocsos konyhapultra. Idővel azonban egyre több szórólapot és reklámújságot dobált rá, lassan meg is feledkezett róla. Akkor jutott csak eszébe a bombon, amikor a törzshelyére új csapó lány érkezett, a szénfekete szemű Kriszti. Két és fél hónapnyi sajtótérmekek szedett össze, mire megtalálta alattuk a konyakos meggyet. Az aranyszínű selyemmasni már koszos volt a nyomtatott papírtól, de Laci úgy ítélte meg, hogy névnap ajándéknak még éppen jó lesz. Kriszti megörült a figyelmességnek, kicsit meg is volt illetődve, amikor körbekínálta a vendégeket. Neki már csak az utolsó, matt, összetöppedt darab jutott. Még el sem olvadt a szájában, amikor odaszólt Lacinak: „Köszönöm, aranyos vagy, de igazából én a nügátos jobban szeretem.”

Magyar Nemzet

„... a dolgot őt magát nézzük...”

Az elvitathatatlan jó szándék

GYÖR ÁGNES

Mindenki a legjobbat akarja Wilhelm Fruzsínának. Ez nem is kérdés. Mégis, miközben a kitoloncolás ellen küzdő értelmi sérült lány helyzete rendeződni látszik, nehéz lenne tagadni: a megszületőben lévő hepiend valahogy mégsem az, amely kétségek nélküli, kollektív eufóriára ad lehetőséget. A demokratikus értékek védelmezőjének szerepében tetszelgő svéd állam az elmúlt hónapokban egyértelművé tette, humanitárius értékek ide, tragikus sorsok oda, az emberi élet értéke kizárólag pénzben fejezhető ki. A skandináv állam merev hozzáállására válaszképp született meg egy olyan megoldás a magyar fél részéről, amely bár kétséget kizáróan a legjobb szándékkal jött létre, fölveti a kérdést, vajon a magyar állam nem lépte-e túl a hatáskörét. Mindehhez hozzájön a nemzetközi jogvédő szervezetek árulása. Azaz, hogy hiába küzdött unokahúgának jogaiért a nyilvánosság előtt hónapokon át a lány nagynénje, az ő és a lány szenvedése nem érte el a működési szabályzatokban kódoltan empatikus szervezetek ingerküszöbét. Az Amnesty Internationalnek például – amelynek Svédországban Malmöben, Göteborgban és Stockholmban is van központja – szeme sem rebbsz az ügyre, míg más szervezetek azt mondták, a lány esete nem tartozik a profiljukhoz.

Szijaártó Péter tegnap reggel nyolckor egy maréknyi újságíró előtt jelentette be a nagy hírt: a magyar állam – miként azt előre is közölte – kész volt elmenni Fruzsina érdekében a falig, sőt, kicsit még azon is túl. A Quaeator-botrány kapcsán sokat kritizált külgazdasági és külügyminiszternek a látványos sikerre szüksége volt, s amit elért, valóban elismerésre méltó, hiszen iszonyatos bánattól mentett meg egy családot, amelynek bánatban bőven volt része az elmúlt időszakban. Évekkel korábban hasonlóan izgatott hangulat közepette jelentette be Navracsics Tibor akkori közigazgatási és igazságügyi miniszter, sikerült elérni, hogy Francis Ciarán Tobin ír üzletember Magyarországra utazzon, hogy megkezdje a két kisgyermek halálra gázolásáért több mint tíz évvel korábban, a magyar bíróság által kiszabott börtönbüntetését.

Akkor is és most is az a benyomás alakulhatott ki az emberekben, hogy végül mégiscsak van igazság. A helyzet azonban egy dologban különbözött: míg Tobin esetében nem merült föl, hogy az illetékes tárca túllépte volna a hatáskörét, tegnap Szijaártó azonban maga is célozott arra, hogy a külgazdasági és külügyminisztérium olyan lépéseket is tett, amelyek nem tekinthetők „klasszikusan külügyi” feladatoknak. A magyar fél először felajánlotta a svéd államnak azt a támogatási összeget, amelyre Wilhelm Fruzsina Magyarországon jogosult lenne, amennyiben megengedik neki, hogy maradjon. A két állam szociális rendszerének különbségei miatt azonban ez az ajánlat süket fülekre talált. Így született meg a B megoldás: Wilhelm Fruzsínát be kell jelenteni nagynénje svéd cégéhez, ahol megkeresheti azt az összeget, amely a svéd hatóságok szerint minimálisan szükséges ahhoz, hogy a lány ne szoruljon állami támogatásra. Ehhez a tárcavezető szerint a céget megrendelésekkel kell helyzetbe hozni olyan módon, hogy alkalmazni tudja a fiatal nőt, s már találtak is két céget, amelyek hajlandók megrendeléseket adni a családi vállalkozásnak.

Ilyen módon a svéd félnek Wilhelm Fruzsina jövője nem kerül egy lyukas garasba sem, ami azért is igen szerencsés, mert a jelek szerint nem adnának érte még annyit sem. A fiatal lány élete tehát, úgy tűnik, megoldódott, köszönhetően a kormányzat szelíd biztatására megrendeléseket biztosító cégeknek is. Ennél persze többről van szó: helyes, ha az állam felelősséget vállal polgáraiért.

T O L L H E G Y E N

Heisler intelmei

PILHÁL GYÖRGY

Maga Heisler András Mazsihisz-elnök készített mérleget a mögöttünk hagyott holokauszt-emlékévről – írását minap a Népszabadságban olvashattuk. Ebből sok más mellett megtudhattuk, alapvetően a jó szándék vezette a kormányt, amikor összeállította az emlékvé programját, kár, hogy bizonyos problémák kezelésével továbbra is adós. Heisler össze is foglalta aktuális bánatát egy kacifántos körmondatban: „Az új tankönyvekben szereplő antiszemita írások és politikusok rehabilitálását, az indokolatlan utcaátnevezéseket, a Horthy-korszak értékrendje egyes elemeinek felélesztését, a történelmet hamisító közzolgálati műsorok megjelenését követően az átgondolatlan emlékműállítás hamissága, Szakály Sándor elfogadhatatlan nyilatkozata és a Józsefvárosban megvalósuló új holokausztközpont történelmi üzenete körüli sötét csend összességében nyílt konfliktushoz vezetett.” Mindez – állítólag – azért elszomorító, mert a Mazsihisz egyfajta új imázst épített föl. Olyat, amelyet „nem lehet nem észrevenni”. Heisler szerint a legnagyobb nemzetközi zsidó szervezetek és demokratikus érzelmű kormányok már vissza is igazolták pozitív benyomásait a Mazsihiszről folyó „karakterisztikus munkáról”.

A zsidó vezető büszkeséggel emlékeztetett Angela Merkel kancellárnak a Dohány utcai zsinagógában tett közelmúltbeli látogatására is. Erről akkor így nyilatkozott a Heteknek: „Német részről utóljára Adolf Eichmann volt ilyen magas rangú vendégünk. A kancellár asszonnyal folytatott tárgyalások ugyanabban a teremben zajlottak, ahonnan Eichmann halálós parancsait osztogatta.” A „véleményformáló értelmiségiek” erre a kétségbejítő nyilatkozatra is fölfigyeltek.